

Manifest Digitalisering Eerste Lijn

CMIO-Netwerk Eerste Lijn

Technologie die de mens in de zorg versterkt

Als netwerk van CMIO's in de eerste lijn zetten wij ons in voor technologie die onze zorg beter en toekomstbestendig maakt. Onze visie is dat digitale innovatie in de eerstelijnszorg moet bijdragen aan hogere kwaliteit van zorg, betere gezondheid en meer patiënttevredenheid. Daarnaast moet het bijdragen aan minder werkdruk en meer werkplezier voor zorgprofessionals en lagere (of gelijke) kosten.

Want de huisartsenzorg staat onder druk; de zorgvraag groeit door onder andere vergrijzing, de administratieve last neemt toe en personeel is schaars. Digitalisering en specifiek kunstmatige intelligentie (AI) bieden kansen om de huisartsenzorg toegankelijk te houden – maar alleen als we ze bewust en toekomstgericht inzetten.

Wij staan voor een zorgstelsel waarin technologie ondersteunend is, data beschikbaar en bruikbaar is, en AI de zorgverlener versterkt – niet vervangt.

1. Techniek ondersteunt de zorgverlener

Technologie is geen doel op zich, maar een middel om de zorg toekomstbestendig en persoonlijk te houden. We willen dat de systemen waarmee huisartsen dagelijks werken betrouwbaar, snel en gebruiksvriendelijk zijn. Systemen die werken vóór de zorgverlener, niet andersom.

Onze uitgangspunten:

- Gebruiksgemak en betrouwbaarheid zijn randvoorwaardelijk. De huisarts moet kunnen vertrouwen op techniek die altijd (en snel) werkt.
- Minder losse systemen, meer samenhang. Informatiesystemen moeten naadloos samenwerken, zodat zorgverleners niet verdwaald raken in digitale versnippering.
- Open standaarden en leveranciersafhankelijkheid zijn essentieel. Alleen als systemen dezelfde taal spreken, kunnen we innoveren en zorgen voor kruisbestuiving - zonder dat de continuïteit van zorg in gevaar komt.
- Inclusieve digitalisering. Iedereen moet kunnen meedoen – ook patiënten of collega's die minder digitaal vaardig zijn.

De CMIO is de schakel tussen technologie en praktijk. Wij signaleren vroegtijdig knelpunten, vertalen behoeften van zorgverleners naar leveranciers en beleid, en bewaken dat digitalisering rechtstreeks bijdraagt aan toegankelijke en betaalbare zorg.

2. Data toegankelijk en bruikbaar

Goede data is essentieel voor structurele verbetering van zorg én voor het verantwoord en betrouwbaar inzetten van AI. De hoeveelheid data in de eerstelijnszorg groeit snel – maar veel waardevolle data gaan verloren doordat systemen niet goed op elkaar aansluiten of zelfs helemaal niet met elkaar communiceren. Daarom zetten wij ons in voor data die eenduidig en veilig is vastgelegd en daardoor breed inzetbaar.

Onze uitgangspunten:

- Registreren aan de bron. Eén keer goed vastleggen, zodat de informatie in de hele keten bruikbaar is en verrijkt kan worden.
- Eenheid van taal. Uniforme codering en data-standaarden voorkomen onnodige vertaalslagen en fouten.
- Open koppelvlakken. Zorgverleners moeten kunnen wisselen van systeem zonder hun data te verliezen.
- Datakwaliteit volgens internationale richtlijnen en wetgevingen. Goede zorg begint met betrouwbare informatie, volgens de laatste, uniforme standaarden.

Data is een gezamenlijke verantwoordelijkheid: het eigendom ligt bij de patiënt, de regie voor zorgvuldig gebruik ligt bij ons als zorgverlener en sector – samen met de overheid. Wij pleiten voor landelijke afspraken over datastandaarden, eigenaarschap en interoperabiliteit, in lijn met programma's als Landelijk Dekkend Netwerk en de European Health Data Space (EHDS).

De groeiende afhankelijkheid van digitale infrastructuren en AI brengt met zich mee dat leunen op een klein aantal commerciële spelers buiten de EU, risico's met zich meebrengt. Waar mogelijk kiezen we voor Nederlandse en Europese digitale oplossingen, om afhankelijkheid van een beperkt aantal (niet-Europese) techbedrijven te beperken. Digitale zorg moet draaien op technologie die transparant en duurzaam te beheren is en zoveel als mogelijk is (in)gericht op publieke gezondheidsbelangen in plaats van enkel commercieel gewin.

3. AI versterkt de zorgverlener

AI is geen doel op zich, maar een hulpmiddel dat – mits goed ingezet – kan ondersteunen bij het dagelijks werk in de huisartsenpraktijk. Praktische toepassingen die tijd vrijmaken en helpen betere zorg te leveren, met behoud van professioneel oordeel en menselijk contact. We staan nog slechts aan het begin van een grote ontwikkeling¹. De razendsnelle ontwikkelingen van (generatieve) AI biedt kansen om de zorg beter en persoonlijker te maken, mits arts en technologie samenwerken, met de zorgverlener in de lead.

Onze uitgangspunten:

- AI is hulpmiddel én gamechanger. Het neemt taken over, maar laat ruimte voor menselijk interpretatie en empathie. Met de zorgverlener aan het roer.
- Verantwoord en uitlegbaar. We zetten AI alleen in als het veilig, transparant en constant toetsbaar is.
- Versterking, geen vervanging. AI ondersteunt de huisarts in besluitvorming en communicatie, maar vangt nooit het menselijk contact waar dit wel gewenst is.
- Inclusie en toegankelijkheid. AI mag de kloof niet vergroten, maar moet juist helpen de (digitale) zorg inclusief te maken, voor iedereen.

CMIO's nemen een actieve rol. We toetsen, testen en begeleiden de invoering van AI-toepassingen en we helpen collega's om hier vaardig maar ook kritisch hiermee om te gaan.

Samen leren, samen vooruit.

Wij zijn een landelijk CMIO-netwerk dat kennis deelt en actief de samenwerking zoekt. Met koepelorganisaties, patiëntverenigingen en de overheid, maar ook met aanverwante sectoren en marktpartijen zoals leveranciers. Zo verbinden we praktijk, technologie en beleid. Door kennis te bundelen en successen te delen, schalen we bewezen oplossingen sneller op. Wat lokaal werkt, benutten we landelijk om samen te bouwen aan toekomstbestendige eerstelijnszorg.

Zo bouwen we aan digitale zorg die werkt: veilig, betrouwbaar en aantoonbaar waardevol voor patiënt én professional.

¹ "Remember, today's AI is the worst AI you will ever use." Prof. Ethan Mollick, 2023